



DATOS IDENTIFICATIVOS

Función Reguladora da Linguaxe, Procesos Cognitivos e Dificultades de Aprendizaxe

Materia	Función Reguladora da Linguaxe, Procesos Cognitivos e Dificultades de Aprendizaxe			
Código	O05M053V01107			
Titulación	Máster Universitario en Dificultades de Aprendizaxe e Procesos Cognitivos			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Conde Rodríguez, María Ángeles			
Profesorado	Conde Rodríguez, María Ángeles Enríquez Salido, Carmen			
Correo-e	angelesconde@uvigo.es			
Web	http://masteraprendizaje.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia está orientado ao estudo da linguaxe e, en concreto, á súa función na regulación da actividade cognoscitiva. Partiremos das concepcións de Vygotski e A. R. Luria e trataremos de mostrar de que xeito poden ser incorporadas as habilidades lingüísticas á avaliación e intervención das funcións psicolóxicas superiores. Trataremos de profundar nos orzamentos teóricos e metodolóxicos que explican a transición da heterorregulación á autorregulación da acción por medio da linguaxe. Centrarémonos na formas específicas de utilización da linguaxe nos contextos educativos, tratando de mostrar como este se converte nunha ferramenta de aprendizaxe, planificación e toma de conciencia fundamental para o desenvolvemento humano			

Competencias

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoito nun contexto de investigación.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
A3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
A5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
B1	Comprender a aplicabilidade do coñecemento empírico para a investigación nas dificultades de aprendizaxe
B2	Analizar e sintetizar estudos experimentais que permitan avaliar dende unha perspectiva científica e aplicada o coñecemento no ámbito das dificultades de aprendizaxe.
B3	Habilidades para a transmisión do coñecemento científico e de conclusións, tanto á comunidade científica como á sociedade en xeral
B4	Xestionar mediante grupos altamente especializados a información e a comunicación con fins de investigación e difusión.

B5	Promover a investigación e desenvolver instrumentos e procedementos que sexan sensibles ao recoñecemento das diferenzas entre mulleres e homes, procedencia e funcionalidade, ao tempo que potencien o enriquecemento humano dos equipos e das persoas sen diferenciar en canto a xénero, oportunidades e accesibilidade para todos, incluíndo os valores democráticos da sociedade europea actual, o fomento da cultura da paz e a protección ambiental.
C1	Comprender a natureza cognitiva e neurolóxica dos procesos cognitivos de Planificación, Atención e Codificación e a súa relación coas dificultades de aprendizaxe
C2	Avaliar as condicións experimentais de investigación nos procesos cognitivos
C3	Deseñar e avaliar a eficacia de programas de intervención en alumnos e alumnas con dificultade de aprendizaxe (DA)
C4	Transmitir o coñecemento derivado da investigación dentro do grupo de xeito que permita xerar novas aplicacións e resolver problemas orixinados polas DA
C5	Elaborar documentos científicos e informes para a difusión dos traballos realizados polos alumnos e alumnas tanto a nivel académico, como divulgativo e segundo os formatos esixidos en cada contexto
C6	Traballar en grupos a elaboración de documentos para a súa difusión científica e divulgativa, reunindo nunha síntese de coñecementos a achega de cada estudante, así como un avance de conxunto para posteriores estudos
D1	Transmitir con eficacia o coñecemento obtido, de forma oral e escrita, utilizando os recursos persoais e apoiándose nas tecnoloxías da información e a comunicación
D2	Deseñar proxectos de forma autónoma
D3	Traballar en grupo e desenvolver actitudes de participación e colaboración.
D4	Propoñer iniciativas e adaptarse a situacións diversas con flexibilidade
D5	Xerar propostas innovadoras e competitivas na investigación
D6	Actuar con coherencia, responsabilidade e rigor, mantendo un compromiso ético

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Comprender a natureza reguladora da linguaxe e a súa incidencia nos procesos cognitivos.	A1 C1
Saber analizar estrutural e funcionalmente a linguaxe e establecer relacións cós procesos cognitivos dende unha perspectiva psicolóxica e das Ciencias da Linguaxe	A2 A3 B1 C1 C2
Análise, Síntese, Avaliación e interpretación dos datos derivados de investigacións e programas de intervención	A3 B2 C1 C2 C3
Deseñar programas de control verbal da conducta e aplicalos conforme ás condicións experimentais establecidas.	B5 C3 D2 D4 D5
Avaliar os resultados destes programas aplicados en termos do coñecemento actual.	A3 C2 C3
Difundir aos seus colegas, mediante comunicacións en congresos, os principais resultados das súas investigacións ou reflexións	A4 B3 B4 C4 C5 C6 D1 D3 D6
Aplicar os resultados obtidos a situacións de dificultades aprendizaxe	A5 C2 C4 D4 D6

Contidos

Tema	
Funcións da linguaxe e procesos cognitivos	Función representativa. Función conativa. Función expresiva. Función metalingüística. Función reguladora. Da heterorregulación e autorregulación

O problema das unidades da linguaxe	O morfema, palabra, a frase e a oración. Estruturas gramaticais/agramaticais, aceptables/inaceptables. As relacións paradigmáticas e sintagmáticas
Dificultades de aprendizaxe e regulación verbal do comportamento	Análise das intervencións en dificultades de regulación verbal da conducta e da interiorización do fala.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	3	0	3
Seminario	5	0	5
Obradoiro	7	0	7
Traballo tutelado	7	0	7
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	53	53
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor do contido principal dos temas
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre temas específicos da materia e á análise dos procedementos utilizados na formulación sobre o tema
Obradoiro	Entrevistas que o estudiantado mantén co profesorado para asesoramento, desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Traballo tutelado	Desenvolvemento de exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do docente.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Directrices para o desenvolvemento dos traballos de aula e resolución de dúbidas
Obradoiro	Orientación sobre contidos e actividades, resolución de dúbidas no proceso de aprendizaxe e asesoramento no desenvolvemento dos traballos da materia
Probas	Descrición
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Orientación sobre a planificación, elaboración e presentación dos traballos relacionados cos contidos ou procedementos do módulo correspondente

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Seminario	Valoración da participación activa do estudante na discusión de documentos científicos, casos ou outras actividades propostas na aula.	20	A1 A2 A3 A4	B2	C1 C4	D2 D3 D5	
Traballo tutelado	Avaliación dos exercicios ou proxectos realizados na aula	40	A1 A2 A3	B1 B2	C1 C2 C3	D1 D2 D3	
Informe de prácticas, prácticum dos estudantes, relacionados cos contidos e /ou procedementos do e prácticas externas módulo correspondente e derivados do traballo autónomo	Elaboración e presentación oral e escrita dos informes, por parte dos estudantes, relacionados cos contidos e /ou procedementos do módulo correspondente e derivados do traballo autónomo	40	A2 A3 A4 A5	B2 B3 B4 B5	C2 C3 C4 C5 C6	D1 D2 D3 D4 D5 D6	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia será necesario que os estudantes obteñan en cada proba ou actividade obxecto de avaliación como mínimo o 50% da cualificación nese apartado.

O alumnado que non entregue en prazo os traballos requeridos para a avaliación continua ou non supere algunha das actividades poderá presentarse a unha proba de avaliación, que se celebrará no período oficial establecido, acorde ao programa da materia.

Haberá unha segunda convocatoria no mes de xullo na que se avaliarán as competencias non adquiridas polo estudante

durante o curso académico.

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose aprobadas, polo tanto, nese curso académico.

As datas oficiais das probas de avaliación poden consultarse na web do Máster e no Espazo Común Alumnado do Máster en Dificultades de Aprendizaxe e Procesos Cognitivos: <https://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=4217>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Díaz, R. y Berk, I., **Private Speech: From Social Interaction to Self-Regulation.**, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers., 1992

Luria, A.R., **Conciencia y lenguaje**, Visor, 1984

Vygotsky, L., **Pensamiento y lenguaje**, La Pléyade., 1977

Winsler, A., Fernyhough, Ch. y Montero, **Private speech, executive functioning, and the development of self-regulation**, Cambridge University Press, 2009

Bibliografía Complementaria

Cuskelly, M., Zhang, A. y Gilmore, L. A., **The importance of self-regulation in young children with Down syndrome.**, 1998

Díaz, R.M y Padilla, K. A., **Teoría e investigación empíricas sobre el lenguaje privado**, 1985

Fernyhough Ch. y Fradley, E., **Private speech on an executive task: relations with task difficulty and task performance.**, 2005

Karmiloff-Smith, A., **Más allá de la modularidad**, Alianza, 1994

Manfra, L. y Winsler, A., **Preschool children's awareness of private speech.**, 2006

San Martín, C., **Acerca de la función intelectual del lenguaje**, 2006

Wertsch, J. V., **La formación social de la mente**, Paidós, 1988

Whitebread, D. y Basilio, M., **Emergencia y desarrollo temprano de la autorregulación en niños preescolares.**, 2012

Winsler, A. , De León, J. Wallace, B.A., Carlton, M. P. y Willson-Quayle, **Private speech in preschool children: developmental stability and change, across-task consistency, and relations with classroom behaviour,**

Winsler, A. , Manfra, L. y Díaz R.M., **Should I let them talk?: Private speech and task performance among preschool children with and without behavior problems.**, 2007

Winsler, A. Abar, B. Feder, M., Schunn, C. D. y Alarcón, D., **Private Speech and Executive Functioning among High-Functioning Children with Autistic Spectrum Disorder**, 2007

Winsler, A., Díaz, R.M., Atencio, D.J., McCarthy, E.M. y Adams, L., **Verbal Self-regulation over Time in Preschool Children at Risk for Attention and Behavior Problems.**, 2000

Winsler, A. y Naglieri, J., **Overt and Covert Verbal Problem-Solving Strategies: Developmental trends in use, awareness, and relations with task performance in children aged 5 to 17.**, 2003

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen:

Para o curso 2021-2022, as metodoloxías docentes serán as mesmas nos tres escenarios. A única adaptación que cabe resaltar, é a relativa ao seu modo de execución. No posible escenario de ensinanza mixta ou semipresencial, as metodoloxías se levarían a cabo de modo presencial e virtual. Por outra banda, no escenario de ensinanza a distancia, as metodoloxías previstas se adaptarían a una modalidade de execución virtual.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modifica a dinámica propia de ningunha metodoloxía docente, excepto, como se di no apartado anterior, a súa modalidade de execución, presencial e virtual (no caso dun escenario mixto); e exclusivamente virtual (no caso dun

escenario a distancia).

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

No potencial escenario de docencia semipresencial, as sesións de titorización poderán realizarse presencialmente e/ou no despacho virtual dos docentes, baixo a modalidade de concertación previa e no horario que se estableza. No caso dun escenario docente na modalidade a distancia, a titorización realizarase únicamente polos medios telemáticos mencionados.

Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non hai modificacións nos contidos a impartir.

Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A bibliografía adicional será proporcionada ao longo do desenvolvemento da materia.

Outras modificacións

Ferramentas para a docencia virtual. No escenario de docencia semipresencial, ademais da docencia presencial nas aulas, a actividade docente virtual impartirase mediante Campus Integra e preverase asemade o uso da plataforma de teledocencia Moovi como reforzo, e sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

No escenario de docencia a distancia, a actividade docente realizarase exclusivamente de modo virtual.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non hai cambios nin nos instrumentos nin nos criterios de avaliación establecidos na guía docente ordinaria.

Probas pendentes que se manteñen

Todas as probas propostas na guía docente para as vindeiras convocatorias, mantéñense en calquera das tres modalidades de ensinanza previstas: presencial, mixta e a distancia, para o curso 2021-22. Os criterios de avaliación, así como a súa ponderación sobre a nota final, se manteñen, tanto para o alumnado asistente, coma para o non asistente. Os procedementos ou tipoloxía de probas de avaliación, tampouco se modifican no seu contido, pero sí no seu modo de execución, no caso dos dous potenciais escenarios docentes extraordinarios previstos. Así, no caso de estar nunha situación de ensinanza mixta ou semipresencial, as probas de avaliación poderán ser organizadas de modo presencial, dependendo das instalacións e medios dispoñibles. Se non fose posible facelas presencialmente, combinaríase a modalidade presencial coa virtual, ou realizaríanse exclusivamente de forma virtual.

Se a situación é de ensinanza a distancia, todas as probas de avaliación realizaranse de modo virtual.

Probas que se modifican

Para o curso 2021-2022, non hai modificacións nas probas de avaliación, agás no referido á modalidade de avaliación: presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que se leve a cabo a docencia.

Novas probas

Non se prevén novas probas de avaliación.

Información adicional

Non hai